

Få en alkoholpolitik

Guide til ledelse
og bestyrelse i
foreninger.



Kom godt i gang med en alkoholpolitik

I Danmark spiller foreninger en stor rolle i børn og unges liv. De er med til at forme fællesskaber, værdier og vaner – og derfor betyder foreningslivet meget for unges adfærd og holdninger. Når børn og unge møder trænere, ledere, forældre eller andre voksne i foreningslivet, ser de ofte op til dem og efterligner det, de ser. De voksne bliver rollemodeller og har dermed et ansvar for, hvordan normer skabes - for eksempel i forhold til alkohol.

Derfor handler beslutningen om at udarbejde en alkoholpolitik ikke kun om at sætte rammer for, hvornår og hvordan alkohol skal være til stede i foreningen. Det handler i lige så høj grad om at leve jeres værdier. Fx at skabe sund trivsel for børn og unge, styrke sportspræstationer og sikre et trygt fællesskab. Det kan også understøtte en samværs politik og forebyggelsen af grænseoverskridende adfærd.

Børn, unge og alkohol

Alkohol er ikke for børn. Hver måned mister ét ungt menneske livet med alkohol som en direkte eller medvirkende årsag. Over 1.700 unge mellem 15 og 24 år blev i 2018 indlagt med alkoholrelaterede skader. Alkoholvaner bliver grundlagt i ungdommen. Jo tidligere i livet vores børn begynder at drikke alkohol, jo større er deres risiko for at udvikle et højt forbrug eller få alkoholproblemer senere i livet.

Samtidig drikker næsten to ud af fem 15-16-årige for ikke at føle sig udenfor, mens omkring 109.000 børn vokser op i familier, hvor en eller begge forældre har et alkoholproblem. Det er cirka hvert tiende barn i Danmark. Derfor er det vigtigt, at rammerne for børn og unges fællesskaber sikrer, at alkohol fylder så lidt som muligt, og at så mange som muligt føler sig inkluderet.



1

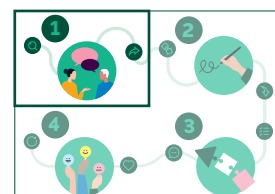
Tag stilling

– hvad er jeres holdning til alkohol i foreningen?

Det er afgørende, at ledelsen og bestyrelsen går forrest og sætter klare og tydelige rammer, når foreningens kultur skal tilpasses eller ændres.

Målet for en alkoholpolitik er at tage stilling til, hvilken betydning alkohol skal have i jeres forening, og hvilke rammer I vil sætte for brug af alkohol. Bliver der serveret alkohol i forbindelse med foreningsaktiviteter eller sociale arrangementer, kan I fx spørge jer selv: Hvor kan det ske? Hvornår kan det ske? Og hvem skal være til stede?

Brug procesmodellen, når I arbejder med fase 1.



Undersøg jeres kultur og rammer

Før I går i gang med at udforme jeres alkoholpolitik, er det en god ide at få input fra bestyrelse, trænere, ledere, medlemmer og forældre. I kan bruge dilemma-kortene til at sætte gang i snakken eller at bruge konkrete dilemmaer fra jeres forenings hverdag.



Giv samtalen et afsæt.

Brug evt. dilemmakort og refleksion til at åbne snakken.

Drøft holdninger og erfaringer i bestyrelsen – og find en fælles retning

Det kan være en god idé at inddrage dilemmakortene for at få et overblik over eventuelle forskellige holdninger i foreningen og få drøftet en fælles retning. Dilemmakortene kan også give jer inspiration til scenarier, der kan opstå i foreningen, som I skal have en procedure for.

Vidensarkene om **Unge og alkohol** og **Misforståelser og meninger om alkohol** giver en jer en baggrund og fælles viden, så I er klædt på til en konstruktiv samtale.



Brug for viden om unge og alkohol?

Tag evt. udgangspunkt i vidensark om **Unge og alkohol** eller **Misforståelser og meninger om alkohol**.

Brug gerne tid på drøftelser i bestyrelse eller med trænere, ledere, medlemmer og forældre med udgangspunkt i vidensark og dilemmakort.

1

Tag stilling

hvad er jeres holdning til alkohol i foreningen?

Case: Behovet for en fælles politik

I forskellige situationer har alkohol har spillet en rolle i foreningen. Nogle ledere/trænere drikker på weekendture, nogle forældre under stævner. Nogen mener, at der skal laves en klar alkoholpolitik. Andre synes, at det er at gøre et problem ud af ingenting.

Debatspørgsmål:

- Hvorfor kan det være vigtigt med fælles retningslinjer?
- Hvordan kan I skabe opbakning til en alkoholpolitik blandt ledere og trænere?
- Hvordan kan I formulere en politik, der bliver oplevet som en støtte snarere end en begrænsning?

➤ Brug evt. dilemmakort til inspiration i dialogen.

Er der på baggrund af jeres samtale behov for at justere en eksisterende alkoholpolitik eller udvikle en helt ny? Og hvor er det vigtigst at sætte ind?



Gå videre til "2. Udarbejd eller justér alkoholpolitikken".



2

Udarbejd eller justér

– hvad skal alkoholpolitikken indeholde?

Det er en god idé at skrive jeres alkoholpolitik ned. Gør I ikke det, er det svært at vide, om alle er enige i det, I beslutter. Det gør det også nemmere, når I skal informere andre om de regler, der gælder for alkohol i foreningen.

I politikken bør I lægge op til at skabe så alkoholfrie og inkluderende fællesskaber som muligt for alle. I kan f.eks. overveje, om I skal have nultolerance for alkohol, når børn og unge under 18 år er til stede. Hvis der bliver serveret alkohol til arrangementer, kan I også med fordel overveje, om der bør blive tilbudt alkoholfrie alternativer.

Brug procesmodellen, når I arbejder med fase 2.



Brug for inspiration?

Tag evt. udgangspunkt i
"Udkast til alkoholpolitik".

Opsummer de pointer og beslutninger fra jeres drøftelse, som skal med

- Hvad er vores ansvar - og hvad er ikke?
- Hvor er der især brug for regler om alkohol?
- Hvordan sikrer vi, at børn og unge under 18 år ikke bliver introduceret til alkohol i vores forening?
- Hvornår må der drikkes alkohol? Er det i orden at drikke, mens børn og unge under 18 år er til stede?
- Hvor må der drikkes alkohol?
- Er der forskellige regler for møder på en hverdagsaften, weekendture og sommerlejre? Træning og kampe? Fester?
- Hvad er vores procedure for alkoholsponsorater?
- Hvordan forholder vi os, hvis der er en formodning om, at en ansat, træner eller forældre har et problem med alkohol?

Få anonym
og gratis rådgivning,
hvis du selv drikker
eller er bekymret for
en, som drikker for
meget hos Alkolinjen

80 200 500

2

Udarbejd eller justér

– hvad skal alkoholpolitikken indeholde?

Skab klarhed om rammerne og skriv politikken ned

Under *"Udkast til en alkoholpolitik"* finder I et eksempel på, hvordan en alkoholpolitik kan se ud. I kan også formulere jeres egen og fx tage udgangspunkt i følgende overskrifter:

1. Hvorfor har vi en alkoholpolitik?
2. Hvem gælder politikken for?
3. Hvilke regler og retningslinjer har vi?
 - Generelt
 - Sociale arrangementer
 - Synlighed for medlemmer
 - Håndtering af alkoholpolitikken

Hvad siger lovgivningen?

Ifølge restaurationslovens retningslinjer for udskænkning af alkohol kræver et arrangement, som ikke er privat, at der skal søges om alkoholbevilling, og med en alkoholbevilling kan der ikke udskænkes alkohol til børn og unge under 18 år.

Case: Bestyrelsen skal vedtage en ny alkoholpolitik

Nogle mener, at alle arrangementer skal være total alkoholfrie. Andre vil gerne bevare muligheden for et glas vin ved fester. Diskussionen går i hårdknude.

Debatspørgsmål:

- Hvordan kan man involvere medlemmerne i processen, så alle føler ejerskab?
- Hvilke værdier bør være styrende for beslutningen?
- Hvordan kan bestyrelsen finde et kompromis, der både respekterer forskellige holdninger og sikrer et godt fællesskab?

➤ Brug evt. dilemmakort til inspiration i dialogen.

2

Udarbejd eller justér

– hvad skal alkoholpolitikken indeholde?

Kom i gang med en god snak

Backspace-tilgangen er en af de måder, I kan indlede arbejdet med en alkoholpolitik på. Start med at udvælge en tovholder i bestyrelsen. Alle bestyrelsesmedlemmer får post-it-noter til at skrive ideer og forslag til, hvad en alkoholpolitik skal indeholde. Der skrives i 5 min., hvorefter ideerne læses højt – uden bemærkninger fra andre. Herefter indsamler tovholderne noterne og sammenfatter ideerne.

Tænk over, hvordan politikken skal leve i hverdagen

Når I har formuleret en alkoholpolitik, skal den ud at leve. Ambitionen er naturligvis, at alle kender de vigtigste punkter. Men hvordan sikrer I jer at få hele foreningen med?



Gå videre til
"3. Skab kendskab"



3

Skab kendskab

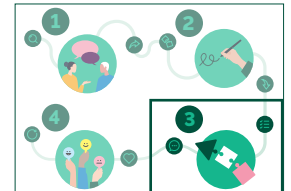
– udbred, synliggør og brug alkoholpolitikken

Alkoholpolitikken er vigtig. Men lige så vigtigt er det at have en plan for, hvordan den kommer ud at leve, så både trænere, medlemmer og forældre kender til den og der bliver skabt en ny kultur.

Lav en plan for, hvordan alkoholpolitikken skal leve

- Hvad skal vi kommunikere?
- Hvem skal vi kommunikere til?
- Hvornår og hvordan skal vi kommunikere det?

Brug procesmodellen, når I arbejder med fase 3.



Kommunikér til medlemmer, trænere og forældre

Gør det tydeligt, at I står på mål for alkoholpolitikken ved at kommunikere den ud til alle i foreningen - både medlemmer, trænere, ledere og forældre. Det kan I fx gøre på foreningens hjemmeside, via sociale medier, i nyhedsbreve, i en intromail til nye medlemmer eller hænge plakater op i foreningen.

Sørg også for, at alle, der planlægger arrangementer, fester, weekendture mm., kender alkoholpolitikken. Det er vigtigt, at de er parate til at følge den og klædt på til at gennemføre den.



Find filer til plakater og skærmgrafikker i materiallepakken.

3

Skab kendskab

– udbred, synliggør og brug alkoholpolitikken

Case: Implementering og kommunikation

Foreningen har netop vedtaget en ny alkoholpolitik, men mange ledere og forældre kender den ikke. Til et arrangement dukker flere op med alkohol, fordi de ikke har hørt om reglerne.

Debatspørgsmål:

- Hvordan sikrer I, at en ny politik faktisk bliver kendt og brugt?
- Hvem har ansvaret for at kommunikere den – bestyrelse, trænere eller alle?
- Hvordan kan I introducere politikken på en positiv og inkluderende måde?

➤ Brug evt. dilemmakort til inspiration i dialogen.

Brug procesmodellen, når I arbejder med fase 3.



Indbyd til dialog og vis ejerskab

Trænere og ledere er rollemodeller for unge. Inviter dem til en dialog om forventninger i forhold til deres rolle, og hvad det er vigtigt at være opmærksom på i samværet med børn og unge. Brug vidensark eller dilemmakort til at tage dialogen med trænere og ledere, hvis I møder modstand.



Giv samtalen et afsæt.

Brug evt. dilemmakort og refleksion til at åbne snakken.



Brug for viden om unge og alkohol?

Tag evt. udgangspunkt i vidensark om *Unge og alkohol* eller *Misforståelser og meninger om alkohol*.

3

Skab kendskab

– udbred, synliggør og brug alkoholpolitikken

Case: Modstand blandt voksne over for den nye kultur

En ny bestyrelse har besluttet, at foreningen skal have en mere klar alkoholpolitik. Flere af de voksne medlemmer synes, at det er en dårlig idé og føler, at foreningen mister hygge og sammenhold.

Debatspørgsmål:

- Hvordan kan man ændre en foreningskultur uden at skabe modstand?
- Er det rimeligt, at traditioner forandrer sig i takt med omverden og værdier?
- Hvordan kan bestyrelsen kommunikere ændringerne, så de opleves som positive?

➤ **Brug evt. dilemmakort til inspiration i dialogen.**

Hvordan går det med alkoholpolitikken et stykke tid efter, at den er trådt i kraft? Fungerer den efter hensigten, eller er det tid til at evaluere?



Gå videre til
"4. Følg op"

4

Følg op

– gør politikken til en del af jeres kultur

Når alkoholpolitikken er vedtaget og kommunikeret ud, er det vigtigt at genbesøge den med faste mellemrum. Det giver mulighed for løbende at tilpasse den til aktuelle forhold i foreningen, men det er også en anledning til at huske medlemmer og trænere på, at den findes. En alkoholpolitik har kun værdi, når alle ved, at den eksisterer.

Hold politikken i live, så den bliver en del af hverdagen

Alkoholpolitikken bør tages op til revision en gang om året. Fx på et bestyrelsesmøde efter den årlige generalforsamling.

Evaluer i fællesskab, hvordan det går med at håndhæve alkoholpolitikken. Inddrag medlemmer, trænere, forældre og øvrige bestyrelsesmedlemmer. Virker alkoholpolitikken efter hensigten, eller er der kommet nye problemstillinger til, så I bør justere den?

Brug jeres erfaringer i et genbesøg

Er der behov for at justere i forhold til intentionen med alkoholpolitikken? Tag en tur rundt i processen og se, hvor der er nye udfordringer – eller nogle, I endnu ikke har løst.

1. Tag stilling. Er det sket vigtige ændringer i foreningen eller vores omverden, som er relevante?
2. Udarbejd eller juster alkoholpolitikken. Er der behov for at ændre på den eksisterende politik?
3. Udbred, synliggør og brug alkoholpolitikken. Har vi brug for en øget kommunikationsindsats om alkoholpolitikken? Er der fx kommet mange nye medlemmer eller trænere til?

Hæng plakater op eller informér om jeres alkoholpolitik på infoskærme.

Brug procesmodellen, når I arbejder med fase 4.





Følg op

– gør politikken til en del af jeres kultur

Case: Hyppig udskiftning af trænere og ledelse

En forening oplever, at der ofte er udskiftning i medlemmer, trænere og ledelse, og at de nye ikke kender til alkoholpolitikken.

Debatspørgsmål:

- Hvordan gør man det nemt at introducere den i oplæring og introduktion?
- Hvordan kan man bruge fællesmøder, sociale medier og aktiviteter til at gøre politikken synlig og levende?
- Hvordan kan foreningen fejre og styrke fællesskabet uden alkohol – og gøre det til en attraktiv del af kulturen?

➤ **Brug evt. dilemmakort til inspiration i dialogen.**



Gå videre til
"1. Tag stilling"

Få en alkoholpolitik. Guide til ledelse og bestyrelse i foreninger er udarbejdet af Alkohol & Samfund i samarbejde med Sundhedsstyrelsen som led i projektet "Inspirationsmaterialer vedr. alkoholpolitikker, målrettet voksne i de miljøer, hvor unge færdes."

Materialet har til formål at understøtte foreninger i udviklingen af en ansvarlig og bæredygtig alkoholpolitik, der styrker trivsel og tryghed for børn og unge.